

Emotionele en gedragsproblemen bij Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse
jongeren in Nederland en de link met crimineel gedrag

Laura Branquinho Martins

Faculteit der Sociale Wetenschappen, Universiteit Leiden

Datum : 10/06/2014

Studentnummer : 1143735

U-mail : l.a.l.branquinho.martins@umail.leidenuniv.nl

Differentiatie : Orthopedagogiek

Eerste lezer : V. C. Veen

Tweede lezer en begeleidster : G. N. Veenstra

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Abstract

Naar aanleiding van het social defeat model wordt onderzocht of de oververtegenwoordiging van allochtone jongeren in de Nederlandse criminaliteitscijfers verklaard kan worden door de relatie tussen het ervaren van emotionele en gedragsproblemen en de kans op crimineel gedrag. De sample bestond uit 193 mannelijke vmbo- en mbo-leerlingen tussen de 12 en 18 jaar van Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse afkomst. Een ANOVA wees uit dat Antilliaanse jongeren meer gedragsproblemen rapporteren dan Marokkaanse en Nederlandse jongeren. Een logistische regressie liet zien dat er geen significant verschillende relatie bestaat tussen emotionele en gedragsproblemen en de kans op crimineel gedrag voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren. Verder onderzoek is nodig om meer inzicht te krijgen in deze relatie.

Keywords: jongeren, etniciteit, crimineel gedrag, emotionele problemen, gedragsproblemen, social defeat model

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Emotionele en gedragsproblemen bij Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland en de link met crimineel gedrag

Niet-westerse allochtone jongeren worden drie tot vier maal zo vaak verdacht van misdaden dan westerse allochtone jongeren en autochtone jongeren in Nederland (Vliet, Ooijevaar, & Bie, 2012). Ook blijkt dat van de niet-westerse allochtone jongeren in Nederland de Antilliaanse jongeren en de Marokkaanse jongeren het vaakst verdacht worden van misdaden. Antilliaanse jongeren worden in 5.9 procent van de gevallen en Marokkaanse jongeren worden in 5.2 procent van de gevallen verdacht van een misdrijf. Tevens is aangetoond dat Antilliaanse en Marokkaanse jongeren meer recidiveren en vaker proces verbalen opgelegd krijgen dan andere niet-westerse allochtonen. Er is onderzoek gedaan naar de vraag waarom niet-westerse allochtone jongeren in Nederland oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitscijfers, maar een duidelijk antwoord is hier niet uitgekomen (Leun, Kromhout, Easton, & Weerman, 2010).

Gevolgen migratie

Bekend is dat tweede generatie migranten meer kans hebben op het ontwikkelen van psychische problemen dan eerste generatie migranten en dat factoren in de post-migratie en de migratie een grotere rol spelen dan factoren in de pre-migratie (Bourque, Ven, & Malla, 2010). Dit idee sluit aan bij de strain theory (Worthley, 2009). Volgens de strain theory is de migratie en het proces van integreren in een nieuw land stressvol. Voornamelijk etnische minderheden ervaren volgens deze theorie sociale, economische, politieke en culturele marginalisatie in het gastland. Door deze negatieve ervaringen voelen migranten zich minder verbonden met de maatschappij en zijn zij sneller geneigd tot het vertonen van crimineel gedrag.

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Marokkaanse jongeren in Nederland

Het is gebleken dat Marokkaanse jongeren in Nederland te maken krijgen met een lage opleiding, werkloosheid en een lage sociaaleconomische status (SES) (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2013). Door deze processen ervaren zij een ongunstige positie in de samenleving ten opzichte van autochtone jongeren. Het ervaren van deze ongunstige positie kan de kans op het vertonen van emotionele en gedragsproblemen vergroten, zoals beschreven in het social defeat model (Cantor-Graae & Selten, 2005). Aangezien Marokkaanse jongeren mogelijk een vergrote kans hebben op het vertonen van emotionele en gedragsproblemen en oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitscijfers, is het interessant om te kijken of er wellicht een relatie bestaat tussen emotionele en gedragsproblemen en het vertonen van crimineel gedrag voor deze jongeren. In hoeverre er een relatie bestaat tussen het ervaren van emotionele en gedragsproblemen en het vertonen van crimineel gedrag is nog onbekend (de Boom, Weltevrede, van Wensveen, van San, & Hermus, 2010).

Antilliaanse jongeren in Nederland

De studies naar de aanwezigheid van psychische problemen bij allochtone jongeren in Nederland hebben zich tot op heden minder gericht op Antilliaanse jongeren (Stevens & Vollebergh, 2008), terwijl juist deze jongeren het sterkst oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitscijfers (Vliet et al., 2012). Wel is bekend dat Antilliaanse jongeren in Nederland net zoals Marokkaanse jongeren in Nederland te maken krijgen met een lage opleiding, werkloosheid en een lage SES (CBS, 2013). Het is mogelijk dat Antilliaanse jongeren door deze ongunstige positie in de samenleving een vergrote kans hebben op het vertonen van emotionele en gedragsproblemen (Cantor-Graae & Selten, 2005).

Ervaren van emotionele en gedragsproblemen onder migranten in Nederland

Er zijn inconsistente uitkomsten wat betreft de vraag of migranten in Nederland meer of minder emotionele en gedragsproblemen ervaren dan autochtonen (Stevens & Vollebergh,

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

2008). Een studie van Zwirs, Burger, Schulpen, en Buitelaar (2006) rapporteerde meer gedragsproblemen onder Marokkaanse jongeren, minder gedragsproblemen onder Turkse jongeren en evenveel gedragsproblemen onder Surinaamse jongeren vergeleken met Nederlandse jongeren. De jongeren in deze studie waren tussen de vijf en 11 jaar oud. Een studie van Reijneveld, Harland, Brugman, Verhulst, en Verloove-Vanhorick (2005) rapporteerde echter evenveel externaliserende problemen bij Surinaamse, Antilliaanse, Marokkaanse en Turkse jongeren vergeleken met Nederlandse jongeren en minder internaliserende problemen bij Surinaamse, Antilliaanse, Marokkaanse en Turkse jongeren vergeleken met Nederlandse jongeren. Ouders en hun kinderen die gebruik maakten van de jeugdgezondheidszorg werden geïnterviewd. Daarnaast vulden de ouders de Child Behavior Checklist in (CBCL). De jongeren in deze studie waren tussen de vijf en 15 jaar oud.

Tevens rapporteren de studies naar emotionele en gedragsproblemen onder jongeren in Nederland grote verschillen in uitkomsten tussen verschillende informanten (Adriaanse, van Domburgh, Veling, & Doreleijers, 2011). Deze verschillen tussen informanten worden duidelijk in het onderzoek van Stevens et al. (2003) waarin Marokkaanse jongeren worden vergeleken met Nederlandse jongeren. Hierbij rapporteerden Marokkaanse jongeren minder externaliserende problemen dan Nederlandse jongeren en rapporteerden zij evenveel internaliserende problemen als Nederlandse jongeren. De ouders van de Marokkaanse jongeren rapporteerden echter evenveel externaliserende en internaliserende problemen als de ouders van de Nederlandse jongeren. De onderwijzers van deze jongeren rapporteerden juist meer externaliserende problemen onder Marokkaanse jongeren dan onder Nederlandse jongeren en evenveel internaliserende problemen onder Marokkaanse jongeren als onder Nederlandse jongeren. Deze verschillen in uitkomsten kunnen volgens dit onderzoek wijzen naar echte verschillen in gedrag afhankelijk van de omgeving (thuis of op school), maar aan de andere kant kunnen deze verschillen in uitkomsten ook worden verklaard door sociaal

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

wenselijke antwoorden, verschillen in hoe snel iemand geneigd is om gedragsproblemen te rapporteren of door verschillen in de perceptie van gedragsproblemen.

Relatie tussen emotionele en gedragsproblemen en het vertonen van crimineel gedrag

Zoals al eerder vermeld, is het nog onduidelijk waarom niet-westerse allochtone jongeren (voornamelijk Antilliaanse en Marokkaanse jongeren) oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitscijfers (Leun et al., 2010). Het is wel bekend dat Antilliaanse en Marokkaanse jongeren een ongunstige positie in de samenleving ervaren en hierdoor een vergrote kans hebben op het vertonen van emotionele en gedragsproblemen (Cantor-Graae & Selten, 2005). Tevens is uit onderzoek gebleken dat in hechtenis genomen Marokkaanse jongeren in Nederland meer mentale problemen ervaren dan Marokkaanse jongeren in Nederland die niet in hechtenis genomen zijn (Veen, Stevens, Doreleijers, van der Ende, & Vollebergh, 2010). Wellicht bestaat er een relatie tussen het ervaren van emotionele en gedragsproblemen en het in contact komen met politie of justitie voor Antilliaanse en Marokkaanse jongeren.

Huidige studie

Ten eerste is er dus onduidelijkheid over de vraag of allochtone jongeren in Nederland meer emotionele en gedragsproblemen vertonen (Stevens & Vollebergh, 2008). Aangezien Antilliaanse en Marokkaanse jongeren oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitscijfers (Vliet et al., 2012) is het interessant om te onderzoeken of zij ook meer emotionele en gedragsproblemen ervaren dan Nederlandse jongeren. Daarnaast is het nodig om te kijken naar de relatie tussen emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren, aangezien de relatie tussen emotionele en gedragsproblemen en crimineel gedrag nog onduidelijk is (Boom et al., 2010). Er zouden behandelingen kunnen worden geboden aan groepen jongeren die emotionele en/of gedragsproblemen ervaren en waarvan bekend is dat er voor die groep een relatie bestaat tussen deze emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

komen met politie of justitie. Deze behandelingen moeten de emotionele en gedragsproblemen verminderen en voorkomen dat deze groepen in aanraking komen met politie of justitie door gepaste begeleiding en behandeling.

Onderzoeksvraag en Hypotheses

De hoofdvraag van deze studie is dan ook: ‘Wat is de prevalentie van emotionele en gedragsproblemen onder Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland en hoe verhoudt zich dit tot de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor deze jongeren?’. Deze hoofdvraag zal worden beantwoord door middel van de volgende deelvragen: 1) ‘Wat is de prevalentie van emotionele problemen onder Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland?’, 2) ‘Wat is de prevalentie van gedragsproblemen onder Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland?’, 3) ‘Is er een verschil in prevalentie in het ervaren van emotionele problemen tussen Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in Nederland en Nederlandse jongeren?’, 4) ‘Is er een verschil in prevalentie in het ervaren van gedragsproblemen tussen Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in Nederland en Nederlandse jongeren?’, 5) ‘Wat is het verband tussen het hebben van emotionele problemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie en is deze significant verschillend voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland?’ en 6) ‘Wat is het verband tussen het hebben van gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie en is deze significant verschillend voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland?’.

Op basis van bovenbeschreven informatie wordt er verwacht dat Antilliaanse en Marokkaanse jongeren meer emotionele en gedragsproblemen ervaren dan Nederlandse jongeren. Het is bekend dat Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in Nederland te maken krijgen met een lage opleiding, werkloosheid en een lage SES (CBS, 2013). Het is mogelijk dat Antilliaanse jongeren en Marokkaanse jongeren door deze ongunstige positie in de

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

samenleving een vergrote kans hebben op het vertonen van emotionele en gedragsproblemen (Cantor-Graae & Selten, 2005).

Daarnaast wordt er verwacht dat er een significante relatie bestaat tussen het hebben van emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in Nederland. Er kan wellicht een relatie voor deze jongeren bestaan tussen het vertonen van emotionele en gedragsproblemen en criminele activiteiten, aangezien Antilliaanse en Marokkaanse mogelijk een vergrote kans hebben op het ontwikkelen van emotionele en gedragsproblemen (Cantor-Graae & Selten, 2005), zij oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitscijfers (Vliet et al., 2012) en in hechtenis genomen Marokkaanse jongeren in Nederland meer mentale ervaren hebben dan Marokkaanse jongeren in Nederland die niet in hechtenis genomen zijn (Veen et al., 2010).

Methode

Sample

De totale sample bestaat uit 421 vmbo- en mbo-leerlingen. Deze participanten wonen verspreid over Zeeland, Utrecht en Zuid-Holland.

Van de totale sample kwamen alleen de mannelijke vmbo- en mbo-leerlingen van Antilliaanse, Marokkaanse of Nederlandse komaf in aanmerking voor het onderzoek (N=214). Van de 214 participanten zijn 193 participanten meegenomen in de analyses van het onderzoek. Deze participanten zijn tussen de 12 en 18 jaar (*Mleeftijd* = 14.91 jaar). De sample bestaat uit 26 Antilliaanse jongeren (*Mleeftijd* = 15.15 jaar), 79 Marokkaanse jongeren (*Mleeftijd* = 14.89 jaar) en 88 Nederlandse jongeren (*Mleeftijd* = 14.85 jaar). De overige 21 participanten die niet zijn opgenomen in de analyses hadden de vragenlijst niet ingevuld (3), hadden de vragenlijst niet serieus ingevuld (6) of hadden niet het juiste geboortejaar (12).

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Procedure

Vmbo- en mbo-scholen werden telefonisch of per mail benaderd en werden gevraagd om mee te doen met het onderzoek. Scholen die meededen aan het onderzoek ontvingen brieven die ze aan de ouders konden geven ter informatie over het onderzoek. Ouders van kinderen tot 16 jaar gaven passief of actief toestemming door middel van deze informatiebrief. Jongeren vanaf 16 jaar gaven zelf passief of actief toestemming. Als ouders bezwaar maakten tegen deelname van hun kind aan het onderzoek nam hun kind niet deel aan het onderzoek. De participanten vulden een aantal digitale vragenlijsten in om emotionele en gedragskenmerken en aanraking met politie of justitie in kaart te brengen. De vragenlijst werd klassikaal afgenomen. Voorafgaand aan de vragenlijsten kregen de participanten verbale uitleg van de onderzoeker. De gegevens waren anoniem en werden vertrouwelijk behandeld. De school kreeg na deelname een rapport met de belangrijkste onderzoeksresultaten.

Instrumenten

In het gehele onderzoek is er gebruik gemaakt van de Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) (Goodman, 1997), Youth Psychopathic Traits Inventory (YPI) (Andershed, Kerr, Stattin, & Levander, 2002) en de State-Trait Anxiety Inventory (STAI) (Spielberger, Gorsuch, Lushene, Vagg, & Jacobs, 1983) om emotionele en gedragsproblemen te meten. Verder is er gebruik gemaakt van de Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES) (Rosenberg, 1965) en The Implicit Association Task-Self Esteem (IAT) (Greenwald, McGhee, & Schwartz, 1998) om zelfwaardering te meten. De Marlowe-Crown Social Desirability Scale (MCSDS) (Crowne & Marlowe, 1960) is gebruikt om sociale wenselijkheid te meten en de Family Affluence Scale (Currie, Elton, Todd, & Platt, 1997) om de socio-economische status te meten. Tot slot werden demografische data gemeten zoals postcode en ervaringen met politie of justitie. In dit huidige onderzoek is er gebruik gemaakt van de SDQ

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

en de vraag Aanraking met politie of justitie. Van de SDQ werden alleen de schalen emotionele problemen en gedragsproblemen gebruikt.

SDQ. De SDQ is een vragenlijst dat is ontwikkeld om kinderen tussen de vier en 16 jaar te signaleren die een verhoogde kans hebben op het ontwikkelen van psychosociale problemen (Goodman, 1997). De vragenlijst geeft informatie over de emoties, gevoelens en relaties van kinderen en jongeren en representeert, naast de moeilijkheden die kinderen en jongeren ervaren, ook hun sterke eigenschappen. Er bestaan verschillende versies van de SDQ: een versie voor ouders, een versie voor leerkrachten en een versie voor zelfrapportage. In deze studie is gebruik gemaakt van zelfrapportage. De SDQ bestaat in totaal uit 25 items die verdeeld zijn in vijf schalen: hyperactiviteit, emotionele problemen, problemen met leeftijdsgenoten, gedragsproblemen en pro-sociaal gedrag. Elke schaal bestaat weer uit vijf items. In deze studie is gebruik gemaakt van de schalen emotionele problemen en gedragsproblemen. Een voorbeeld van een item van de schaal emotionele problemen is: 'Ik ben voor heel veel dingen bang, ik ben snel angstig'. Een voorbeeld van een item van de schaal gedragsproblemen is: 'Ik word erg boos en ben vaak driftig'. De participant geeft aan in hoeverre de stellingen op hem van toepassing zijn door middel van een 3-puntsschaal: 'Niet waar', 'Een beetje waar' of 'Zeker waar'. 'Niet waar' wordt gescoord met een 0, 'Een beetje waar' wordt gescoord met een 1 en 'Zeker waar' wordt gescoord met een 2. De scores op de schalen wordt berekend door de scores van de items van die schalen op te tellen. De score op een schaal kan dus variëren van 0 tot 10. De Cronbach's Alpha van de schaal emotionele problemen is 0.66. De Cronbach's Alpha van de schaal gedragsproblemen is 0.63. De Cronbach's Alpha van de gehele SDQ is 0.68.

Aanraking met politie of justitie. Met de vraag 'Ben je weleens in aanraking gekomen met politie en/of justitie door je gedrag?' werd gemeten of de participant ooit crimineel gedrag heeft vertoond en hiervoor in aanraking is gekomen met politie of justitie.

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

De antwoordmogelijkheden zijn: 'Nee', 'Ja, met politie' en 'Ja, met politie en justitie'. 'Nee' wordt gescoord met een 1, 'Ja, met politie' met een 2 en 'Ja, met politie en justitie' met een 3.

Analyses

De antwoorden op de schalen van de SDQ en op de vraag Aanraking met politie of justitie worden gescoord zoals eerder beschreven en ingevoerd in het statistiekprogramma SPSS. Ook de analyses worden gedaan door middel van dit programma. Etnische verschillen in het ervaren van emotionele en gedragsproblemen worden getest door middel van One-Way ANOVA's waarbij etniciteit de onafhankelijke variabele is en emotionele en gedragsproblemen de afhankelijke variabele. Om te testen of er een significant verschillend verband bestaat tussen het hebben van emotionele problemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren wordt gebruik gemaakt van een logistische regressie. Hierbij zijn de onafhankelijke variabelen: emotionele problemen en etniciteit. Etniciteit is de moderator waarbij er onderscheid wordt gemaakt tussen Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren. De afhankelijke variabele is de kans om in aanraking te komen met politie of justitie. Deze variabele wordt een dummy variabele waarbij: 1= Ja, 0= Nee. Om te testen of er een significant verschillend verband bestaat tussen het hebben van gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren wordt gebruik gemaakt van een logistische regressie. Hierbij zijn de onafhankelijke variabelen: gedragsproblemen en etniciteit. Etniciteit is de moderator waarbij er onderscheid wordt gemaakt tussen Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren. De afhankelijke variabele is de kans om in aanraking te komen met politie of justitie. Deze variabele wordt een dummy variabele waarbij: 1= Ja, 0= Nee.

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Aannames

De verdeling van zowel de schaal emotionele problemen als de schaal gedragsproblemen van de SDQ is bij benadering normaal verdeeld. Er zijn geen uitbijters en er is sprake van gelijkheid van varianties.

Resultaten

Een One-Way ANOVA toets gaf aan dat er geen significant verschil bestond in prevalentie in het ervaren van emotionele problemen tussen Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in Nederland en Nederlandse jongeren, ($F(2, 190) = 0.12, p = .887$). Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren ervaren gelijke mate van emotionele problemen (Tabel 1).

Daarentegen gaf een One-Way ANOVA toets aan dat er wel een significant verschil bestond in prevalentie in het ervaren van gedragsproblemen tussen Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in Nederland en Nederlandse jongeren, ($F(2, 190) = 3.38, p = .036$). Antilliaanse jongeren ervaren meer gedragsproblemen dan Marokkaanse jongeren en Nederlandse jongeren (Tabel 1).

Tabel 1

Emotionele en gedragsproblemen bij Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland

	Emotionele problemen		Gedragsproblemen	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Antilliaanse jongeren	7.08	1.65	8.08 ^{ab}	2.19
Marokkaanse jongeren	7.14	2.09	7.51 ^b	1.91
Nederlandse jongeren	6.99	1.99	7.05 ^a	1.76

Opmerking. Gelijk superscript geeft een significant verschil op $p < .05$

Een logistische regressie liet zien dat er geen hoofdeffect bestond tussen etniciteit en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie ($\chi^2(2, N = 193) = 6.36, p = .973$).

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Etniciteit heeft geen invloed op de kans om in aanraking te komen met politie of justitie. Wel bestond er een hoofdeffect tussen emotionele problemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie ($\chi^2(2, N = 193) = 6.36, p < .001$). Hoe meer emotionele problemen iemand ervaart, hoe groter de kans is om in aanraking te komen met politie of justitie. Er was echter geen interactie-effect tussen etniciteit en emotionele problemen op de kans om in aanraking te komen met politie of justitie ($\chi^2(3, N = 193) = 6.40, p = .843$). De relatie tussen emotionele problemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie is gelijk voor jongeren met verschillende etnische achtergronden (Tabel 2).

Tabel 2

Relatie emotionele problemen en in aanraking komen met politie of justitie voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland

		Wald	Exp (B)	Beta	S.E.	Df
Model 1	Etniciteit	.00	.99	-.01	.24	2
	Emotionele problemen	6.34**	1.23	.20	.08	2
Model 2	Etniciteit*Emotionele problemen	.04	1.03	.03	.13	3

Opmerking. Afhankelijke variabelen werden toegevoegd als dummy variabelen met een waarde van 1 die aangeeft in aanraking te zijn gekomen met politie/justitie.

* $p < .05$ ** $p < .01$

Verder liet een logistische regressie zien dat er geen hoofdeffect bestond tussen etniciteit en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie ($\chi^2(2, N = 193) = 30.84, p = .287$). Etniciteit heeft geen invloed op de kans om in aanraking te komen met politie of justitie. Wel bestond er een hoofdeffect tussen gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie ($\chi^2(2, N = 193) = 30.84, p < .001$). Hoe meer gedragsproblemen iemand ervaart, hoe groter de kans is om in aanraking te komen met politie of justitie.

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Er was echter geen interactie-effect tussen etniciteit en gedragsproblemen op de kans om in aanraking te komen met politie of justitie ($\chi^2(3, N = 193) = 33.07, p = .137$). De relatie tussen gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie is gelijk voor jongeren met verschillende etnische achtergronden (Tabel 3).

Tabel 3

Relatie gedragsproblemen en in aanraking komen met politie of justitie voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland

		Wald	Exp (B)	Beta	S.E.	Df
Model 1	Etniciteit	1.13	.75	-.29	.27	2
	Gedragsproblemen	25.47**	1.66	.50	.10	2
Model 2	Etniciteit*Gedragsproblemen	2.22	.82	-.20	.13	3

Opmerking. Afhankelijke variabelen werden toegevoegd als dummy variabelen met een waarde van 1 die aangeeft in aanraking te zijn gekomen met politie/justitie.

* $p < .05$ ** $p < .01$

Discussie

Het doel van deze studie was om te onderzoeken wat de prevalentie van emotionele en gedragsproblemen onder Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland is en hoe zich dit verhoudt tot de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor deze jongeren. Analyses van de schalen van de SDQ lieten zien dat er geen significant verschil bestaat in prevalentie in het ervaren van emotionele problemen tussen Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland. Daarentegen bestaat er wel een significant verschil in prevalentie in het ervaren van gedragsproblemen tussen Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland. Antilliaanse jongeren ervaren namelijk meer gedragsproblemen dan Marokkaanse en Nederlandse jongeren. Er is geen verschil in het ervaren van gedragsproblemen tussen Marokkaanse en Nederlandse jongeren. Verder is er in

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

deze studie een significante relatie gevonden tussen emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie, maar deze relatie is niet significant verschillend voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren.

Op basis van de literatuur werd verwacht dat Antilliaanse en Marokkaanse jongeren meer emotionele en gedragsproblemen zouden ervaren dan Nederlandse jongeren aangezien het bekend is dat Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in Nederland te maken krijgen met werkloosheid, lage opleiding en een lage SES (CBS, 2013) en deze ongunstige positie in de samenleving de kans vergroot op het vertonen van emotionele en gedragsproblemen (Cantor-Graae & Selten, 2005). Uit dit onderzoek blijkt echter alleen dat Antilliaanse jongeren meer gedragsproblemen rapporteren vergeleken met Marokkaanse en Nederlandse jongeren. Het social defeat model is niet van toepassing in deze studie.

Verder werd er op basis van de literatuur verwacht dat er een relatie zou bestaan tussen het ervaren van emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in Nederland, aangezien Antilliaanse en Marokkaanse jongeren een vergrote kans zouden hebben op het ontwikkelen van emotionele en gedragsproblemen (Cantor-Graae & Selten, 2005), zij oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitscijfers (Vliet et al., 2012) en in hechtenis genomen Marokkaanse jongeren in Nederland meer mentale problemen hebben dan Marokkaanse jongeren in Nederland die niet in hechtenis genomen zijn (Veen et al., 2010). Uit dit onderzoek blijkt dat er een significante relatie bestaat tussen emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie, maar deze relatie is niet significant verschillend voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren. De oververtegenwoordiging van Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in de Nederlandse criminaliteitscijfers kan niet worden verklaard door de relatie tussen emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor deze

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

jongeren, aangezien deze relatie voor zowel Antilliaanse en Marokkaanse als voor Nederlandse jongeren bestaat.

Het huidige onderzoek kent echter een paar tekortkomingen die genoemd moeten worden. Ten eerste is er in dit onderzoek alleen gebruikt gemaakt van zelfrapportage. Een mogelijk probleem bij zelfrapportage is dat respondenten geneigd zijn om sociaal wenselijke antwoorden te geven. Daarnaast kunnen andere informanten zoals ouders en leraren een vollediger beeld geven over een jongere.

Ten tweede is het bekend dat Antilliaanse jongeren en Marokkaanse jongeren over het algemeen sociaal wenselijk antwoorden. De Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in deze sample kunnen sociaal wenselijk hebben geantwoord op de vragen over emotionele en gedragsproblemen van de SDQ. Verschillen in hoe snel iemand geneigd is om emotionele en gedragsproblemen te rapporteren of verschillen in de perceptie van emotionele en gedragsproblemen kunnen andere verklaringen zijn voor het feit dat Marokkaanse en Antilliaanse jongeren minder emotionele en gedragsproblemen rapporteren dan verwacht (Stevens et al., 2003). Tevens kunnen de Antilliaanse en Marokkaanse jongeren uit deze sample sociaal wenselijk hebben geantwoord op de vraag of ze ooit in aanraking zijn geweest met politie of justitie waardoor er in deze studie geen significant verschillende relatie is gevonden tussen emotionele en gedragsproblemen en in aanraking komen met politie of justitie voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren.

Daarnaast is er slechts één vraag gebruikt om te meten of de participanten in aanraking zijn gekomen met politie of justitie. De variabele die crimineel gedrag meet bestaat slechts uit één item en is hierom erg eenvoudig en kwetsbaar. De variabele meet alleen 'of' iemand in aanraking met politie of justitie is geweest en niet 'hoe vaak' en 'voor wat'. Als bekend is hoe vaak en voor wat iemand in aanraking is geweest met politie of justitie, zou er kunnen worden gekeken of er mogelijk wel een significant verschillende relatie bestaat tussen het ervaren van

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

emotionele en gedragsproblemen en de ernst van het criminele gedrag voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland.

Een andere tekortkoming is de kleine sample Antilliaanse jongeren in dit onderzoek. Deze kleine sample kan er wellicht voor hebben gezorgd dat in deze studie niet is gevonden dat Antilliaanse jongeren naast meer emotionele problemen, ook meer gedragsproblemen ervaren dan Nederlandse jongeren. Tevens kan de kleine sample Antilliaanse jongeren ervoor hebben gezorgd dat er in dit onderzoek ook geen sterkere relatie gevonden is tussen emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor Antilliaanse jongeren dan voor Nederlandse jongeren in Nederland.

Een sterk punt van dit onderzoek is de grote sample jongeren die mee hebben gedaan aan dit onderzoek. Het voordeel van deze grote sample is dat de gevonden resultaten makkelijker naar de populatie kunnen worden gegeneraliseerd.

Een ander sterk punt is dat deze studie zich heeft gericht op Antilliaanse jongeren. De studies naar de aanwezigheid van psychische problemen bij allochtone jongeren in Nederland hebben zich namelijk tot op heden weinig gericht op Antilliaanse jongeren (Stevens & Vollebergh, 2008).

Conclusie

Concluderend wijst deze studie uit dat het social defeat model niet van toepassing is in deze studie. Er bestaat geen significant verschil in prevalentie in het ervaren van emotionele problemen tussen Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland. Wel blijkt dat Antilliaanse jongeren in Nederland meer gedragsproblemen ervaren dan Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland. Er is geen verschil in het ervaren van gedragsproblemen tussen Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland. Deze uitkomst geeft een klinische implicatie, namelijk dat Antilliaanse jongeren wellicht meer baat hebben bij behandelingen die gericht zijn op het verminderen van gedragsproblemen. Verder is er wel

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

een significante relatie gevonden tussen emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie, maar deze relatie is niet significant verschillend voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren in Nederland. Het is mogelijk dat deze relatie werkelijk niet sterker is voor Antilliaanse en Marokkaanse jongeren, maar aan de andere kant kan het niet voorkomen van deze sterkere relatie voor Antilliaanse en Marokkaanse jongeren ook worden verklaard door de eenvoudige en kwetsbare variabele die crimineel gedrag meet. Verder onderzoek met een grotere sample Antilliaanse jongeren, meerdere variabelen die crimineel gedrag meten en waarbij er gecontroleerd wordt voor sociale wenselijkheid is nodig om meer inzicht te krijgen in een eventuele significant verschillende relatie tussen emotionele en gedragsproblemen en de kans om in aanraking te komen met politie of justitie voor Antilliaanse, Marokkaanse en Nederlandse jongeren.

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Literatuur

Adriaanse, M., Domburgh, L. van, Veling, W., & Doreleijers, T. A. H. (2011).

Psychische problemen en stoornissen bij Marokkaans Nederlandse kinderen en jongeren. Duivendrecht: VU Medisch Centrum.

Andershed, H., Kerr, M., Stattin, H., & Levander, S. (2002). Psychopathic traits in non-referred youths: Initial test of a new assessment tool. In E. Blaauw, J. M. Philippa, K. C. M. P. Ferenschild, & B. van Lodesteijn (Eds.), *Psychopaths: Current international perspectives* (pp. 131-158). The Hague: Elsevier.

Boom, J. de, Weltevrede, A., Wensveen, P. van, San, M. van, & Hermus, P. (2010).

Marokkaanse Nederlanders 2010. Een nulmeting van hun positie op de terreinen van onderwijs, arbeid en uitkering en criminaliteit in 22 gemeenten. Rotterdam: Risbo, Erasmus Universiteit.

Bourque, F., Ven, E. van der, & Malla, A. (2011). A meta-analysis of the risk for

psychotic disorders among first- and second-generation immigrants. *Psychological Medicine*, 5, 897-910. doi:10.1017/S0033291710001406

Cantor-Graae, E., & Selten, J. P. (2005). Schizophrenia and migration: A meta-analysis and review. *American Journal of Psychiatry*, 162(1), 12-24. doi:10.1176/appi.ajp.162.1.12

Centraal Bureau voor de Statistiek (2013). Statline Beroepsbevolking. Den Haag/Heerlen.

Crowne, D. P., & Marlowe, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of Consulting Psychology*, 24(4), 349-354.

doi: 10.1037/h0047358.

Currie, C. E., Elton, R. A., Todd, J., & Platt, S. (1997) Indicators of socio-economic status for adolescents: The WHO health behaviour in school-aged survey. *Health Education Research*, 12, 385–397. doi:10.1093/her/12.3.385

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

Goodman, R. (1997) The Strengths and Difficulties Questionnaire: A Research Note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38, 581-586. doi:10.1111/j.1469-

7610.1997.tb01545.x

Greenwald, A. G., McGhee, D. E., & Schwartz, J. L. K. (1998). Measuring individual differences in implicit cognition: The implicit association task. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1464–1480.

Leun, J. van der, Kromhout, M., Easton, M., & Weerman, F. (2010). Criminaliteit, migratie en etniciteit: Nieuwe richtingen binnen een complex en beladen onderzoeksterrein. *Tijdschrift voor Criminologie*, 52 (2), 107-121.

Reijneveld, S. A., Harland, P., Brugman, E., Verhulst, F. C., & Verloove-Vanhorick, S. P.

(2005). Psychosocial problems among immigrant and non-immigrant children.

European Child and Adolescent Psychiatry, 14, 145–152. doi:10.1007/s00787-005-0454-y

Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Spielberger, C. D., Gorsuch, R. L., Lushene, R., Vagg, P. R., & Jacobs, G. A. (1983). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

Stevens, G. W. J. M., Pels, T., Bengi-Arslan, L., Verhulst, F. C., Vollebergh, W. A. M., & Crijnen, A. A. M. (2003). Parent, teacher and self-reported problem behavior in the Netherlands. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 38, 576–585.

doi:10.1007/s00127-003-0677-5

Stevens, G. W. J. M., & Vollebergh, W. A. M. (2008). Mental health in migrant children. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49, 276-294. doi:10.1111/j.1469-

7610.2007.01848

EMOTIONELE EN GEDRAGSPROBLEMEN & CRIMINEEL GEDRAG

- Veen, V. C., Stevens, G., Doreleijers, T., Ende, J. van der, & Vollebergh, W. (2010). Ethnic differences in mental health among incarcerated youths: Do Moroccan immigrant boys show less psychopathology than native Dutch boys? *European Child and Adolescent Psychiatry*, 19(5), 431–440. doi:10.1007/s00787-009-0073-0
- Vliet, R. van der, Ooijevaar, J., & Bie, R. van der (2012). Jaarrapport integratie 2012. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Worthley, S. (2009). Introduction. The Immigration-Crime Connection: Competing Theoretical Perspectives. *International Migration & Integration*, 10, 349–358. doi:10.1007/s12134-009-0117-9
- Zwirs, B. W. C., Burger, H., Schulpen, T. W. J., & Buitelaar, J. K. (2006). Different treatment thresholds in non-western children with behavioral problems. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 45, 476–483.